

כמות אדיר כהן

עד מצוא איש אחיו בשעה הזאת."

העקירה מנוף-מולדתו הטבעיה על רוב שיריו את חותם הגעגועים והחלום. ככל שמראות כפר ילדותו מתרחקים, מתעלים הם ומזדקקים ורישומם מתעמק בנפשו. שירתו הריאליסטית בציוריה ובדימויה, הארצית כמעט במבעה נעשית שקויות חלומות. באחת הפואמות הנאות שלו "במגדל" מביע הוא את תלישותו, בידותו וכיסופיו. "כבר שחזר-ליל הפך כחלחל. הלכו כוכבים / וחזרה. ונפשי נתלתה בהם — ותצא / בדמדומי-שחר, כוכב אובד בין כוכבים, / לבקש את שאבד לה בשכבר הימים: / את משבצות-הצבעים, צבעי-קשת, / כסנפי-פרפרים ענוגות, בשחר-ילדות". אותם צלילים ממלאים אף את שיריו "על גהר הודסון", "בהר בית קולומביה" ואחרים. החיים בארץ-החדשה נתפשים ברחו חיים בלי שירה. הייתה נש

בתוך חבורת המשוררים העברים בארצות-הכרתי כבנימין נחום סילקינר, א. ש. שווארץ, אפרים א. ליסיצקי, הלל בבלי, ישראל אפרת, אהרן צייטליך, יצחק זילברשלב, גבריאל פרייל ואחרים, שכמה מהם כשמעון הלקין, ראובן אבינועם, אברהם רגלסון ועוד עלו לארץ-ישראל והיו למשוררים ישראלים המעורים בנתי-הארץ וחיה, קנה לו מקום משלו המשורר שמעון גינצבורג. כחבים ממשוררים אלה הושפע גם שמעון גינצבורג במידה לא-מעטה משירתו של ביאליק, אשר לו הקדיש את ספר שיריו "שירים ופר-אימות". כבר העמידנו על כך דב סדן בספרו "בין דין לחשבון" בהצביעו על ההדים שנתגלגלו משירת ביאליק לשירת גינצבורג — גיבים, תמונות וסמלים. בנתחו השפעות אלה מטעים סדן, "כי שורשי השירה מעורים פה בכסים משותף של גידול, מנטאליות — קרקעה של ותהלין — ובולטים בראשי מוטיבים משותפים. הרי התפילה על השבת; האבידה הגדולה בחיים, אבידת הילדות; הרי הכיסופים לזכרם של חיי ואשר שאבדו עם אבידת דמות נאהבת, האם המתגלגלת בדיוקנאות נאצלים, עד שהאובד רואה עצמו אסור בקירבה, אם כי הריחוק הוא לו מקור ייסורים גדולים". אך על אף ההשפעות הברורות משירת ביאליק, שנתגלו אף בצורות ההצבעה, הרי כבר מראשית דרכו ניתן למצוא ביצירתו של שמעון גינצבורג קו אופיי משלו ודיוקן מיוחד לו. עצמיות זאת בולטת בכל תפישת-העולם ותחושת העולם שלו, נושא הוא עמו חיוב-חיים גדול, אופטימיות ועליזות הרגשה מסורת מבורכת של

הוא כן על כל ערכיה כשקטע מחובר
מכרות מתורגם לעברית. כל תיבה
המארת ברוב למדנות של אלונה, אם
היא אכן חת העיקר, מהספרות הערבית
הם ולאחריהם. הוא צולל בספרות
העברית והערבית, כבקי ומנוסה.
העלם העצומה במשך מאה וחמשים

הם והאקדמיה ללשון העברית שהוציאה
לדבר יחד עם אלוני עשונה הכל לקרב
בין הרבות לשוננו וספרותנו. ומכיוון
האלוף אביא משמו של ביאליק ב-
לעבר: "אחת מזכויותיו של לחובר
הבנים (בעל פה ב. עמ' רמד). לצערנו
שספר זה של לחובר (המנוח) לספרו:
"תענית תחזיקה" (בשנינו שניתן היה
לדעתה הפעם מותר לומר שנחמיה
בספר, שבחזאי יקינו את עצמו וסוגו

3"74N 3.00

תורת בישראל. המרצה: ביינוש אפשטיין.

המחבר: ד"ר יוסף קאניאנסקי

אבינועם, אברהם רגלסון ועוד עלו לארץ ישראל והיו למשוררים ישראלים המעורים בנפיה הארץ וחיה, קנה לו מקום משלו המשורר שמעון גינצבורג. כרבים ממשוררים אלה השמע גם שמעון גינצבורג במידה לא-מעטה משירתו של ביאליק, אשר לו הקדיש את ספר שיריו "שירים ופר-אימות". כבר העמידנו על כך דב סדן בספרו "בין דין לחשבון" בהצביעו על ההדים שנתגלגלו משירת ביאליק לשירת גינצבורג — ניבים, תמונות וסמלים. בנתחו השפעות אלה מטעים סדן, כי שורשי השירה מעורים פה מבסיס משותף של גידול, מנטאליות — קרקעה של והלין — ובלטים בראשי מוטיבים משותפים. הרי התפילה על השבת; האבידה הגדולה בחיים, אבידות הילדות; הרי הכיטופים לזכרם של חיי אשר שאבדו עם אבידות דמות נאהבת, האם המתגלגלת בדיוקנאות נאצלים, עד שהאבה רואה עצמו אסור בקירבה, אם כי הריחוק הוא לו מקור ייסורים גדולים. אך על אף ההשפעות הברורות משירת ביאליק, שנתגלו אף בצורות ההבעה, הרי כבר מראשית דרכו ניתן למצוא ביצירתו של שמעון גינצבורג קו אופיי משלו ודיוקן מיוחד לו. עצמיות זאת בולטת בכל תפישת העולם ותחושת העולם שלו, נושא הוא עמו חיוב-חיים גדול, אופטימיות ושלמות הרגשה, מסורת מגובשת של אמונה ובטחון.

יחזק הנאורעות במכון הרצל

ביאנאר, 3.00 אח"צ

המנוח בצינות ובשדאל. המרצה: ביינוס אפשטיין.

הרבי ניריורק. בניהולו של בן ג. פרנק.
המנוח מקצועות שונים: השחקן האירי — הרמן
האשה באיצטלה של חזן — ברברה אוסטפלד; שוטר
שמרתו; עם צלצל פעמון האש — רבי יהושע
שירת כבוד השופט — איזידור גרוס.

ביאנאר, 6.30 בערב

היהודי במסורת ובפולקלור. י"א. אלול. המרצה ד"ר

שלום במסורת היהודית, לאור הפילוסופיה היהודית.
ד"ר יוסף סינגל.

ביאנאר, 7.30 בערב

היהודי נפגש עם עולם הגויים. המרצה:

ביאנאר, 6.30 בערב

המנוח להרמב"ם. י"א. המרצה: הרב יצחק ל. טויפט.

זוכן צעירים ומבוגרים לדיון בשאלות הזמן הנוגעות
גנה והגנה עצמית של זכויות יהודים. המשתתפים:
לדיה טורנר, ליאון טילברמן, רבי עזרא מ. פינקלסטיין.

הפילוסופיה של התנועה הציונית. ג. הצינות שקדמה
1895-1896. המרצה: ד"ר דונלד ה. מילר.

ביאנאר, 7.30 בערב

היהודית בבולס. ב. תרומת היהודים לתרבות ה-
רצה: אמיל וויין.

זו. הוא רואה אותה כאוסף של הפכים: צחקק ילדים
ונחרת גוסס; אשדות-דמעות מול שירת-אור של אהבים;
בתי-חרושת לחלומות ומרוצתם הבלתי פוסקת של עבדי-
הכרך; המוגי-אדם עצומים ובדידות מעיקה. על אף
הפאתוס הרב ושפת-היתר המליצית יש בה בפואימה זאת
קטעים נאים מאד, והיא משקפת היטב את דרך ראייתו של
גינצבורג את החיים והעולם.

העקירה מגוף-מולדתו הטביעה על רוב שיריו את
חותם הגעגועים והחלום. ככל שמראות כפר ילדותו מתר-
חקים, מתעלים הם ומודקקים ורישומם מתעמק בנפשו.
שירתו הריאליסטית בצירייה ובדימויה, הארצית כמעט
במבעה, נעשית שקוית חלומות. כאחת הפואימות הנאות
שלו "במגדל", מביע הוא את תלישותו, בדידותו וכיסופיו.
"כבר שחזר-ליל הפך כחלחל. הלכו כוכבים / וחזרו.
ונפשי נתלנה בהם — ותצא / בדמדומי-שחר, כוכב אובד
בין כוכבים, / לבקש את שאבד לה בשכר הימים: / את
משבצות-הצבעים, צבעי-קשת, / כנספי-פרפרים ענוגות,
בשחר-ילדות". אותם צלילים ממלאים אף את שיריו "על
נהר הודסון", "בהר בית קולומביה" ואחרים. החיים באר-
צות-הברית נתפשים ברוחו כחיים בלי שירה, חיים של
חולין, באין מזון לנפש, חיים של נכר שאך מנת חלום זעומה
מאירה אותם, רואה הוא את אחיו היהודים בני-יורק
כעבדי-עבדים, עבדי עולם החולין הגדול "במצוקות-שואל,
כיום / שכחנו אף את שיבתנו לחלום — / ובלי חלומנו
גאה מי ומה אנחנו?..."

שני יסודות בולטים בשירתו של שמעון גינצבורג,
וברוב שיריו מתמזגים הם לאחד — היסוד הלירי-אישי-
סובייקטיבי והיסוד הבאלאדי-דראמאטי. צדק המסאי אב-
הם אפשטיין שהדגיש במאמרו על גינצבורג בספרו "סופ-
רים עבריים באמריקה", כי "רוב שיריו הליריים אופי
באלאדי להם... גינצבורג משתמש אמנם ברוב שיריו
בגוף ראשון ונדמה לנו שהוא מרוכז כולו בתוך עצמו,
בעולם רגשותיו וחוויותיו האינטימיים; אך עולמו זה נארג
תמיד בסביבה קונקרטית וניתן בתוך אווירה מתנועעת.
תיאור הרגשות אינו סטאטי, ואין הוא סגור בתחום הרגע
— הכל שוטף אצלו ושואף אל הנקודה מתוך התפתחות
דראמאטית". חוויותיו האישיות המסוגרות מובעות מבע
סיפורי-דראמאטי; הוידי האישי הרוטט מתחלף במקטע
סיפורי בו מתחששות האמוציות — כאלה הם שיריו "בליל
נעוריי", "בבית הפרחים", "פרחי מוות" ואחרים.

מן הבולטות שביצירותיו של שמעון גינצבורג הן
שתי הפואמות "ידוויגה" ו"אהבת הושע". "ידוויגה" היא
אידיילה קלילה וחביבה המתארת אהבתו של בן-הגייטו

בניגוד לרבים מחבריו המשוררים העבריים בארצות-
הברית, אשר כבדות גדולה, רצינות וקשי-הגות היו משור-
תפים להם, בניגוד לאווירה הנפשית של דורו — דור
של תעיה ותהיה, של יוצרים עקורים משורש, של תועים
בנתיבות "לאן?" ומבקשים לשוא התקשרות — חש
גינצבורג את עצמו כחוליה בשרשרת של דורות שקדמהו.
ברבים משיריו נושא עמו שמעון גינצבורג את זכרו-
נות ילדותו ומראות נעוריו. בן-כפר היה בנעוריו ומשהו
מן הפשטנות התמימה, יושר הלב, כבדות הצעד, התום
והשלווה של הכפר דבקו בו. תמיד חוזר הוא אל נופי
ילדותו, התרפק על מראות הנוף האוקראיני ודבק במשפחה,
במסורת ובאווירת הבית החמימה, המשפחה, הבית, דמות
האב והאם חדלים להיות בשירתו אך מקור כיסופים
והופכים לסמלים הרוקמים את תפישת-עולמו האופיית.
כל קשרי החיים נתפסים בעיניו כמכלול היחסים המשפח-
תיים. המשפחה מתרחבת לעדה, לקהילה, לעיריה, לעם
קטן; האב והסב מתקשרים לשרשרת הארוכה של אבות
וסבים והרציפות נשמרת וחוזרת בדורות הבאים. אחת
משפחתית זאת הופכת בשירתו לאחוות-האדם. כהרחיק
אותו דרך נדודיו מכפר-ילדותו, כהיקלעו לכור-ההיתוך
העצום — אמריקה, פוגש הוא את ג'ז הכושני, אשר עיניו

אורי ניסן גנסי

(תשעים שנה להולדתו)

באת מ. אונגרפלד

הנמשך אחרי קסמי נכר. שני עולמות נפגשים, מתנגשים זה בזה, אך אין התנגשותם מזעזעת, מבוע כאן הוא רך מדי, מעוזן וחיוור קמעו. לעומת זאת ב"אהבת הרשע" (פואימה המיוסדת על הפרקים הראשונים בספר הרשע), מתעצב מבוע של גינצבורג, הטראגדיה האישית של הרשע ואהבתו הנכזבת משתלבים ברעיון הטראגיות של חורבן העם. כמה מן המבקרים האשימו את גינצבורג בכך, שהעתיק את מרכז הכובד מן היסוד הנבואי-מוסרי אל היסוד האידיאלי. מ. ריבולוב ראה בכך אחת המיגרעות העיקריות ואילו הצטרף יצחק זילברשלאג שהדגיש, כי "גינצבורג לא ניצל את החומר הארכיאולוגי בתיאור התקופה". נראה לנו כי מה שהללו מנו כמגרעות, הוא דווקא עיקר כוחה של הפואימה. הרשע אינו מתואר רק כנביא, אלא כאדם הסובל ומתייסר, אדם שסבלו סבל אנושי, סבלו של בעל מרומה המוסיף לאהוב את אשתו. גומר — בת אפרים טיפוסית, שחונכה על פולחן הבעל והעשתורת. עולמו הטהור והמקודש של הרשע קוסם לה, מגרה אותה, מושך אותה ומפחידה בעת ובעונה אחת. היא מיטלטלת בין שני עולמות אלה, אך לבסוף גובר בה יסוד הבשר-רדם על היסוד הרוחני; תאוותה מתגברת על אהבתה להרשע והיא עוזבת אותו. אמנם, לא עמד לו כוחו של שמעון גינצבורג בתיאור מערכה אירוטית זאת, כשם שהצטיין בכך מתתיהו שוהם במחזהו "התנ"כי", צור וירושלים", בתיאור הדראמה האירוטית בין אליהו ואיזבל (גם ביצירה זו ביקשו המבקרים, ללא צדק, לראות קודם כל התמודדות לאומית-תרבותית בין צור וירושלים ולא נתנו דעתם כראוי על מאבקם האירוטי של אליהו ואיזבל, ובכך סילפו את מהות היצירה מעיקרה). אולם על אף זאת מרובים ב"אהבת הרשע" הקטעים עזי-הביטוי, בהם התגלה שמעון גינצבורג כמשורר אמת.

בצדק מעיר דב סדן בדברו על השפעת ביאליק על יצירתו של שמעון גינצבורג כי בשירתו "תרבות-שירה מתייגעת לומר את שכבר אמר טבע-שירה". ואכן חש אותה ברבים משיריו של גינצבורג ביגיעתו היצירתית, במאבק על הביטוי המקורי, המלוטש, בחבלי-ההבעה הקשים. ביגיעתו זו משתחזחת בתי-השיר ולא תמיד היא מצליחה לדבר אל הלב ולעורר את הרוח, אך, עם כל אלה, לפנינו משורר בעל תרבות שירית רחבה, בעל רגש נאמן וטעם פיוטי מעודן. כנות מבוע וחן שירתו מתגלים ברבים משיריו הפרסונאליים, שעליהם שפוכה רוח של תוגה, התבדות חלומות והכרה נכאבת באכזב שבחיים. נחבא הוא מאימה אותה תוגת חיים גדולה בשאון-הכרך, תפילת ציבור וצרות יום-יום, אך לפתע ברגע של דממה, בדידות והתייחדות היא משתלטת עליו:

"ושכינת-הקודש עם טהרת אבק לאיטן מסתלקת, וגאולה לכל החלומות לא באה, ולא תבוא עוד נצח... ויהיו חייך לך כמו גן זה, גן-חורף ביר-שמשת, בו ישוט כליון בצעדי-חרש ושריקת עלעולים מתלבטים על אילן — זה בר-מינן עטוף בתכריכו הלבנים ובחיבוט מנגנים לו נגינת-המוות..."

המעין בשירתו של שמעון גינצבורג במיטבה מגלה אצרות של רגישות-פיוטית, ישירות-מבע ורטט שירי כן.

כינוס יומיים של הקרן הקיימת לישראל

במים 17-18 ביאנאר יתקיים במלון "ואלוורף-אסטוריה" בניו-יורק כינוס המועצה הארצית של הקרן הקיימת לישראל באמריקה. אלף צירים ישתתפו בכינוס זה שישיש פתיחה לחגיגת

הוא היה ניסן הכמיהות לרוך ולענוג, והעריגות ליפה ולנעלה, והגעגועים לפשטות מלכותית, שהושלך פתאום מתבל האצילות של עולם התהוה העכור. והוא נסך ונישא תמיד על כנפי חלומות זהב, הארוגים קרני אור, והמנפץ נפים ומרחפים מעל לביצות החיים, הנאבקים עם הכוחות השחורים המסתערים ומורשכים מטה מטה.

יפה רוח ויקר נפש, שבא לעולם קודם זמנו ונתקע בתבל-ארץ כחוש, שאויריו דחוס ומחנקי, והוא עמל כל הימים להתחמק משאון חיהם ולהתייחד עם האביבים המלבלבים הפורחים בלבבו ועם הנופים הנפלאים הזורחים חולפים ריחות משכרים בדמיונו.

יש אנשים ענוגים ואיסטניסים בעולם, הרודפים כל ימיהם אחרי האושר המצופה ונותנים לו לחמוק מידיהם, משום שאין בהם הכושר להחזיק בו ולהיגות ממנו.

ויש אנטיניסטים ונגידים ויופי בתברה, שעיקר מאוויים הוא, לצעוד בצד האושר (אבל לא עמו), לעמוד אצל הדבר המבוקש (ולא להגיע אליו ממש), לצעוד בין החפצים החשובים (אבל לא יחד עמם) ולתת לבסוף להיחמק, עוד בטרם יגיעו אליו.

בכל אדם פועלים שני כוחות מנוגדים: האחד מרכיב, מאחד וכוונה, והשני מפריד ומפרק והורס. בהבלטה יתירה נתפצלו הכוחות האלה אצל גנסי, שכשם שהשקיף על העולם בעד דוק של פיוט נוגה, כך תפשו גם במציאותו הפשוטה והמגורשמה, מצד אחד מוציאים מתוך כל שורה מיצירותיו את שפת הנפש וממיטב השירה — זכרונות, חלומות ונגהות, ומצד שני אנו קוראים בהם תיאורים מדויקים של חיי המציאות. כאילו ראה את העולם ועצמו ראייה כפולה, ראייה חושנית ורוחנית, שירה ואמת. כמה תכונות נפשיות נאבכו בו תמיד, לא אחרי הקולות נמשך לבו, כי אם אחרי הדיהם, ולא הצבעים קסמו לו, כי אם צליליהם, ולא את העצמים ראו עיניו, כי אם בבואותיהם.

מעולם לא עמד תוך החיים הסוערים עצמם, אלא תמיד נטה הצדה, כאותו בעל החלומות, הפרש תמיד לקרן-סתר, לשפוך שם את הגיגי נפשו, כל ארבעת סיפוריו העיקריים של גנסי — "הצדה", "בינתיים", "בטרם", "אצל" — הם פואימה אחת, כשם שאחד הוא גיבורם: א. נ. גנסי. והוא הוא נהום הגור, זה הסופר-המורה הצעיר, המלא כמיהות וערגונות, ותכניות ספרותיות רבות לפניו, אלא שאינו תעלומה נוגה בולמת את מרצו ומשתקת את רצונו וסותמת את מעייני-חיי.

וכשם שהגור-גנסי זה הוא הססן והסר מרץ, כך גם אינו יודע לאהוב, והנשים האוהבות אותו — או שאחרים וזכים בהן, או שהן אומללות וסובלות ומיטאות.

כזה הוא הגור גם לאחר שהוא מתגלגל לסיפור "בינתיים" — לכין המצרים של חיים ומוות ומתפצל לשני גיבורים: לנפתלי ברגר ודוד רטנר. אף נפתלי ברגר מלא מרידות ועם על החברה, על הביצה המזוהמת אשר מסביבו, וגם לאהוב אשה אינו מסוגל. את רטנר מוצאים בבוקר אחד מוטל מת בחדרו, והגור-ברגר זה מתגלגל בסיפור "בטרם" לאוריאל אפרת, הבורח מפני האימה הגדולה התוקפת אותו — האימה מפני החיים והמוות גם יחד. אוריאל אוהב החיים והשואף למרחב, אינו מוצא

המוות. מנגות-יירח חיוורים וחו מאנחות כאבים ומהרהורים עצי המלא הוד של אצילות שוקעת זיא היו שמצאו אצל גנסי עקו המספר הנורבגי קנוט המסון: אותו אהבת הטבע ואותו האנטרופומו בדומם ובצומח, ואותם געגועי א מילוי וסיפוק, אלא שאצל גנסי היהודי אשר בו.

גנסי שיקע את כל נשנו בעיצוב הדמויות הראשיות שבאו אחד מהם מופיע פן אחר מדמ ובאמת אין כאן לפנינו אלא זכר יפים ומתבטאת כאן אמנות גד עוד בחייו של גנסי נחלקו ונשמעה הדיעה הקיצונית, כי הם תלושים ואומללים, שאינם החברה, וגורלם כגורל האיש ויש שביקשו אצלו מה שמ

בו מיטאפיסיקן, זה שלא ההכר מה שמתחת להכרה. לא ה"י ה"אין", לא ה"מלא", אלא ה"ו ההוויה. כי ניון האיש בקרני נ שהוא אצל, ולמעלה מן החיים ראייה-חושמיעה מצטיינים גם ציו בסיפורי גנסי המעטים.

סיבבים ולאיים של משורר דג עיניים, שאצילות נפשו לא נת החיים הסואנים עצמם, והוא פנ עברית.

בראש מוקריו ומעריצי הספרותיים בדורו, דויד פריש רולוג שהקדיש לו בקובץ "הצו חיותר אמיתי, ובכן איפוא הכש ואחד ממשוררי הדור בעל זמנו, יעקב לרנר, קונן עליו "ובעצבם אותי מחוץ כליון / ובחשלתם לאהליכם בצלנו — / ודרך אתכם קוי מעל פניכם? / למה לור חט

נחנך מדור הספרים לו בנגר קולא

במעמד של ידדים, מכרים 20 בדצמבר מדור הספרים על ש של בית המדרש למורים על שם הזה הוצב לוח-זכבוד ועליו חקוק הנשיא של בית המדרש למורים, ועדת הספרית לזכרון ראובן אי המשפחה — יעקב ליון והספרן אייזקמאן ואחיה, מנדל הנדלמן הכבד. ראובן אייזקמאן היה בר